

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

О. О. Звездова

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**
із дисципліни «Міжнародні організації»
(для бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»)

Випуск 278

Миколаїв – 2019

УДК 378.147.091.3:327.7(076)

М 54

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 10 від 27 червня 2019 р.)

Рецензенти:

Ханстантинов В. О. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук Миколаївського національного аграрного університету;

Шевчук О. В. – доктор політичних наук, професор, декан факультету політичних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

М 54

Звездова О. О. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів із дисципліни «Міжнародні організації» (для бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / О. О. Звездова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 28 с. – (Методична серія ; вип. 278).

Методичні вказівки призначено для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Вони містять вступ, тематичний план дисципліни «Міжнародні організації», плани семінарських занять, завдання для творчих робіт, теми презентацій, рекомендації до вивчення тем дисципліни, вказівки до написання індивідуальних робіт, перелік питань для підсумкового контролю знань, приклади тестових завдань, а також список літератури.

УДК 378.147.091.3:327.7(076)

© Звездова О. О., 2019

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2019

ISSN 1811-492X

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Лекційні заняття.....	6
Семінарські заняття.....	10
Презентація.....	15
Творча робота.....	16
Залік.....	17
Приклади тестових завдань для підсумкового тестування.....	20
Список рекомендованої літератури.....	27

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародні організації» є базовою професійно-орієнтованою дисципліною програми підготовки фахівців зі спеціальності 291 – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» і має на меті ознайомити студентів відповідної спеціалізації з основними поняттями та ключовими проблемами теорії та практики міжнародних організацій, а також надати їм початкові знання, вміння та навички роботи в державних органах у сфері реалізації такого напрямку зовнішньої політики, як участь у діяльності міжнародних організацій.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні організації» є багатостороння дипломатія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні організації» є статутні засади та практична діяльність міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин.

Навчальна дисципліна «Міжнародні організації» забезпечує знання:

- ролі та місця міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин;
- міжнародно-правової бази, що забезпечує та регулює діяльність міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин;
- основних понять, термінів та категорій, що складають сутність теорії міжнародних організацій, як однієї з базових навчальних дисциплін напрямку освіти «Міжнародні відносини»;
- класифікації міжнародних організацій;
- понять, ознак та видів міжнародних організацій;
- основних принципів та механізму функціонування міжнародних організацій, критеріїв ефективності їх діяльності;
- історії виникнення та етапів розвитку міжнародних організацій;
- цілей, принципів та основ функціонування ООН;
- статутних основ, механізмів, форм та методів діяльності ООН у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки;
- сутності та статусу спеціалізованих установ системи ООН, їх класифікації;
- механізму функціонування та основних напрямів діяльності економічних, фінансових, соціальних та гуманітарних спеціалізованих установ ООН;
- класифікації регіональних організацій;
- особливостей функціонування та діяльності багаточільових та функціональних регіональних організацій, а також регіональних організацій союзного типу;

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

- функцій та ролі міжнародних неурядових організацій у сучасній системі міжнародних відносин;

- правових засад, механізмів та основних напрямів співробітництва України з міжнародними організаціями.

Навчальна дисципліна «Міжнародні організації» забезпечує вміння:

- інформаційного пошуку та аналізу змісту документів міжнародних організацій;

- класифікувати міжнародні організації;

- моделювати схему проведення засідань основних органів ООН, спеціальних установ ООН та ключових міждержавних регіональних організацій;

- визначати ефективність діяльності міжнародних організацій.

- застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань, пов'язаних зі здійсненням зовнішньополітичного курсу України, зміцнення її авторитету та позицій на світовій арені в рамках своєї професійної діяльності.

Дисципліна «Міжнародні організації» (4 кредити – 120 годин) викладається протягом одного семестру (2-й); включає в себе лекції (36 годин), групові заняття (18 годин) і самостійну роботу (66 годин). Передбачає написання творчої роботи, захист презентації і тестування за модулями. Вид контролю: залік.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Міжнародні організації» базується на таких дисциплінах, як «Вступ до спеціальності», «Основи світової політики» та «Країнознавство». Дисципліна є базою для таких дисциплін, як «Міжнародне публічне право», «Міжнародні відносини і світова політика», «Теорія міжнародних відносин», «ООН у міжнародних відносинах» тощо.

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Лекція – це логічно довершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового питання, ілюстрований, за потреби, засобами наочності (презентації). Вона покликана формувати у студентів основи знань із дисципліни «Міжнародні організації», а також визначати напрям, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Після кожної лекції на семінарі викладач ставить декілька запитань студентам за змістом минулої лекції. Відповіді на ці запитання дають змогу виявити рівень засвоєння студентом лекційного матеріалу під час самостійної роботи і впливають на оцінку за семінар. Основні положення, які студенти повинні знати після лекцій представлені нижче.

Змістовний розділ 1

ТЕОРІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 1.1. Вступ до курсу. Поняття «міжнародна організація»

Предмет курсу «Міжнародні організації». Поняття «міжнародна організація»: підходи до визначення. Правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій. Головні структурні елементи міжнародних організацій. Основні ознаки. Основні причини збільшення ролі міжнародних організацій у сучасному світі. Місце і роль провідних міжнародних організацій у сучасному світі.

Тема 1.2. Етапи розвитку та класифікація міжнародних організацій

Досвід перших міжнародних організацій, їхні особливості. Основні етапи становлення та розвитку системи МО. Поява першої у світі міжнародної організації універсального типу з широкою (неспеціалізованою) компетенцією – Ліги Націй. Мета Ліги, статут, функції Ради і Асамблеї, роль Генерального Секретаря. Основні причини неефективності Ліги Націй. Сучасний етап розвитку міжнародних організацій, основні особливості. Типологія МО, основні критерії класифікації.

Змістовний розділ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Тема 2.1. ООН і основи її функціонування

Утворення ООН: конференції в Москві (1943 р.), Думбартон-Оксі (1944 р.). Конференція в Сан-Франциско. Прийняття статуту ООН.

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

Основні пункти статуту. Міжнародне значення утворення ООН. Цілі і принципи ООН. Структура ООН. Функції та повноваження Ради Безпеки. Генеральні Секретарі ООН. Членство в ООН. Процедура і правила голосування в Раді Безпеки і Генеральній Асамблеї. Проблема реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі. Фінансові проблеми ООН. Система ООН. Економічні і політичні передумови виникнення спеціалізованих установ. Виникнення перших спеціалізованих міжнародних організацій.

Загальна характеристика і класифікація спецустанов. Правові основи спецустанов ООН. Структура. Бюджет. Зростання ролі спецустанов на сучасному етапі. Основи відносин спецустанов з ООН. Роль ЕКОСОП у координації діяльності спецустанов. Спеціальні програми та фонди. Участь України в роботі спеціалізованих установ.

Змістовний розділ 3 **ПРОВІДНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТУ**

Тема 3.1. Організація Північноатлантичного договору (НАТО)

Утворення НАТО. Цілі і принципи. Структура НАТО. Головні органи. Північноатлантична Рада. Рада Північноатлантичного співробітництва. Процес розширення НАТО на Схід. Рада Євроатлантичного партнерства. Програма «Партнерство заради миру». Постійна Об'єднана Рада НАТО-Росія. Комісія НАТО-Україна. Північноатлантична Асамблея. Секретаріат. Генеральний Секретар.

Тема 3.2. Європейський Союз

Історія утворення організації. Європейське об'єднання вугілля і сталі. Європейське економічне співтовариство («спільний ринок»). Європейське співтовариство з атомної енергії (Євратом). Європейське співтовариство. Європейський Союз (ЄС).

Структура ЄС. Європарламент. Рада міністрів. Європейська комісія (Комісія ЄС). Європейська Рада. Суд справедливості. Сутність і переваги «спільного ринку». Зміцнення економічної та політичної інтеграції в ЄС. Маастрихтський договір. Амстердамський договір. Проблеми розширення ЄС.

Тема 3.3. Проблема членства в ЄС

Процес виходу Великобританії з ЄС. Основні причини та історичні передумови референдуму. Позитивні і негативні наслідки виходу Британії з ЄС. Україна і ЄС. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС. Проблеми розвитку співробітництва між Україною та ЄС. Підписання Угоди про Асоціацію та її наслідки.

Змістовний розділ 4 **РЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ**

Тема 4.1. Міжурядові регіональні організації

Визначення поняття «регіональна організація». Особливості формування регіональних організацій у післявоєнний період. Географічний фактор і практика. Протистояння універсалізму і регіоналізму. Статут ООН і регіоналізм. Класифікація регіональних організацій.

Тема 4.2. Провідні регіональні організації

Організація американських держав. Організація центрально-американських держав. Економічна інтеграція в Латинській Америці у ряді МО: Асоціації латиноамериканської інтеграції, Системи андської інтеграції, Центральноамериканської економічної інтеграції, МЕРКОСУРА. НАФТА. Співдружність (колишня Британська співдружність націй), Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Азіатський банк розвитку (АБР). Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Комісія Південно-Тихоокеанського регіону (КПТР). Організація африканської єдності: історія становлення та сучасний членський склад. Головні завдання, структура та компетенція ОАЄ. Роль Африканського Союзу в сучасному житті Африки. Інші організації з регіонального співробітництва в Африці: Південноафриканське співтовариство розвитку, Африканський банк розвитку, економічні організації Західної, Східної та Південної Африки. Ліга арабських держав (Арабська Ліга).

Тема 4.3. Україна в регіональних організаціях

Співдружність незалежних держав (СНД). Проблеми участі України в СНД на сучасному етапі. Організація Чорноморського економічного співробітництва. Роль України у створенні ОЧЕС. ГУАМ – регіональне об'єднання чотирьох держав: Грузії, України, Азербайджанської Республіки та Республіки Молдова. Значення ГУАМ на пострадянському просторі.

Змістовний розділ 5 **РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Тема 5.1. Роль міжнародних організацій у вирішенні міжнародних конфліктів на пострадянському просторі

Миротворча діяльність ООН на пострадянському просторі. Організація Об'єднаних Націй як єдина глобальна й універсальна міжнародна

організація, членами якої є всі визнані держави на пострадянському просторі. ОБСЄ, що безпосередньо відповідає за врегулювання подібних конфліктів у регіоні. Роль Організації з безпеки і співробітництва в Європі у вирішенні етнополітичних конфліктів. Європейський Союз як наднаціональна організація, яка розглядає пострадянський простір сферою своїх інтересів. Участь ЄС у врегулюванні конфліктів. Співдружність Незалежних Держав як регіональна організація, до якої входить більшість держав пострадянського простору. СНД і ГУАМ.

Тема 5.2. Роль міжнародних неурядових організацій у розвитку глобального суспільства

Відповідно до мети діяльність МНУО розрізняють за такими видами: екологічна («Грінпіс», «Всесвітній фонд дикої природи»); гуманітарна («Лікарі без кордонів»); правова («Міжнародна амністія», «Міжнародна федерація з прав людини», «Всесвітня організація боротьби проти тортур», «Нагляд за правами людини», «Міжнародна Комісія юристів», «Фрідом Хаус»); спеціально-наукова («Римський клуб»); спортивна («Міжнародний олімпійський комітет»); релігійна («Всесвітня Рада церков») тощо. Утім найбільш дієвими нині є міжнародні неурядові організації гуманітарного (зокрема, релігійного), екологічного та правового спрямування.

Тема 5.3. Основні досягнення і перспективи провідних регіональних організацій

Захист і обговорення студентами презентацій. Захист творчих робіт. Проведення підсумкового тестування.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, що передбачає виконання індивідуальних дослідницьких робіт, за допомогою виступів та дискусій щодо теоретичних проблем дисципліни «Міжнародні організації». Завданнями групових семінарських занять є поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях та під час самостійної підготовки; заохочення студентів до аналізу політичних подій, активної творчої роботи зі самостійного опрацювання рекомендованої літератури; вироблення у студентів умінь використовувати теоретичні політичні знання в практичній діяльності. На цих заняттях застосовуються елементи бесіди, дискусії та ділової гри.

На кожному груповому семінарському занятті викладач оцінює виступи студентів, активність у дискусії, вміння формувати свої думки на основі вивченого матеріалу, критично його осмислювати. Також викладач оцінює доповнення студентів і відповіді на додаткові запитання. Участь студентів у таких заняттях враховується під час визначення підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Міжнародні організації».

Критерії оцінювання відповіді студента на семінарському занятті

Оцінка	Характеристика відповіді
5	Усна відповідь без конспекту або інших матеріалів. Відповідь є повною, надано характеристику всіх ключових моментів. Студент також відповів на додаткові питання викладача або аудиторії
4	Повна відповідь, але студент використовував свій конспект. На деякі додаткові питання дав недостатньо точну відповідь
3	Відповідь є неповною, деякі аспекти студент не розглянув
2	Ґрунтовне доповнення до відповіді іншого студента, яке містить інформацію, важливу для розуміння питання
1	Коротке доповнення до відповіді іншого студента
0,5	Відповідь студента на додаткове запитання викладача

Плани семінарських занять

Тема 1. Механізм функціонування міжнародних організацій

1. Право міжнародних організацій.
2. Механізми впливу МО на країни-члени.
3. Прийняття рішень у міжнародних організаціях.

Зміст семінару

Основні правові ознаки міжнародних організацій. Право міжнародних організацій. Норми і джерела права міжнародних організацій. Механізми впливу МО на країни-члени. Міжнародно-правові санкції, що можуть застосовуватися міжнародними організаціями. Прийняття рішень у міжнародних організаціях. Питання про міжнародну правосуб'єктність міжнародних організацій. Особливості правотворчої діяльності МНУО. Міжнародно-правова відповідальність.

Поняття, які потрібно знати:

- мажоритарний метод прийняття рішень;
- абсолютна, відносна, «кваліфікована» одностайність;
- одностайність зацікавлених сторін;
- метод «зважених» голосів;
- «консенсусний» метод прийняття рішень.

Тема 2. Теорія мирного врегулювання міжнародних конфліктів

1. Правові основи врегулювання конфліктів.
2. Механізм мирного врегулювання конфліктів.
3. Роль міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки.
4. Миротворча діяльність ООН.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте загальну характеристику Статуту ООН у частині врегулювання конфліктів як правової основи мирного врегулювання конфліктів?
2. Які методи використовують у своїй практиці міжнародні організації для мирного врегулювання конфліктів?
3. Як відбувається вплив на «країну-порушника»?
4. Чи є дієвими на сьогодні методи, що використовують МО для мирного врегулювання конфліктів? Відповідь обґрунтуйте.
5. Проаналізуйте, як із часом змінився характер миротворчих операцій?

Тема 3–4. Міжнародні організації з військово-політичного співробітництва

1. Особливості та види міжнародних організацій з військово-політичного співробітництва.
2. ОБСЄ у системі колективної безпеки в Європі.
3. НАТО в європейській системі колективної безпеки:
 - функції і завдання НАТО;
 - інституційний механізм НАТО;
 - Співпраця НАТО – Україна.

Зміст семінару

Етапи оформлення НБСЄ. Гельсінкський заключний акт. Основні напрямки діяльності НБСЄ-ОБСЄ. Структура ОБСЄ. Лісабонський саміт 1996 р. Модель загальної та всеосяжної безпеки для Європи XXI ст. Україна й ОБСЄ.

Еволюція НАТО у XXI ст. Стратегічна концепція НАТО, ухвалена у квітні 1999 р. у Вашингтоні. Проблеми розширення НАТО. НАТО і проблема врегулювання конфліктів. Югославська криза. НАТО і Косовський конфлікт. Роль НАТО в сучасному світі. Україна і НАТО. Хартія про особливе партнерство між Україною і НАТО. Проблеми євроатлантичної інтеграції України на сучасному етапі.

Дати, які потрібно запам'ятати

Дата	Подія
1 серпня 1975 р.	укладання Гельсінського заключного акту
липень 1992 р.	заснування у Відні Форуму НБСЄ з питань співпраці в галузі безпеки (FSC)
19 листопада 1990 р.	підписання Договору про звичайні збройні сили в Європі (ЗЗСЄ)
1994 р.	перейменування НБСЄ в Організацію з безпеки і співробітництва у Європі
4 квітня 1949 р.	підписання Північноатлантичного договору
1955 р.	створення Організації Варшавського Договору
1994 р.	започаткування програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ)
10 березня 2018 р.	НАТО визнало за Україною статус країни-аспіранта

Тема 5. Україна та Європейський Союз

Теми для доповідей:

1. Історія розвитку відносин України та Європейського Союзу.
2. Основні положення Угоди про асоціацію.

Дискусійний «круглий стіл» на тему: «Основні напрями поглиблення співробітництва України з Європейським Союзом. Проблеми та перешкоди на шляху європейської інтеграції України».

Методичне забезпечення

Студентам пропонується поділитися на дві групи, одна з яких буде висвітлювати перешкоди на шляху вступу України до ЄС, а інша – перспективи від розвитку співробітництва.

Важливим є застосування SWOT-аналізу. Методологія SWOT-аналізу передбачає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, після цього встановлення зв'язків між ними, які

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії організації.

Тема 6. Співробітництво держав Азії

1. Ліга арабських держав: історія становлення, предметна компетенція.
2. Інституційний механізм ЛАД.
3. Організація «Ісламська Конференція» (ОІК).
4. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).
5. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК).

Інформаційні джерела

1. Ліга арабських держав (ЛАД). URL : www.arableagueonline.org.
2. Союз арабського Магрибу (САМ). URL : www.maghrebarabe.org, www.afdb.org.
3. Організація арабських країн-експортерів нафти (ОАПЕК). URL : www.oapec.org.
4. Організація ісламська конференція (ОІК). URL : www.oic-oci.org.
5. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК). URL : www.opec.org.

Тема 7. Співробітництво держав Африки

1. Організація африканської єдності: історія становлення та сучасний членський склад.
2. Головні завдання, структура та компетенція ОАС. Роль Африканського Союзу в сучасному житті Африки.
3. Південноафриканське співтовариство розвитку.
4. Африканський банк розвитку.
5. Економічні організації Західної, Східної та Південної Африки.

Інформаційні джерела

1. Африканський банк розвитку (АфБР). URL : www.afdb.org.
2. Африканський союз. URL : www.africa-union.org.
3. Спільний ринок Східної та Південної Африки (КОМЕСА). URL : www.comesa.int.
4. Економічне співтовариство держав Західної Африки (ЕКОВАС). URL : www.ecowas.int.

Тема 8. Неурядові міжнародні організації

1. Сутність міжнародних неурядових організацій та їх класифікація.
2. Характерні риси організацій і їх структура.
3. Роль неурядових організацій у сучасному світі.

Питання для самоконтролю:

1. Яка причина стрімкого збільшення ролі та кількості неурядових організацій у сучасному світі?

2. Укажіть найбільш характерні відмінності неурядових та урядових організацій. Укажіть приклади.
3. Які перспективи недержавні організації мають у майбутньому як на світовій, так й українській арені?
4. Чому більшість неурядових організацій мають економічний характер?
5. Чому Римський клуб інколи називають «Світовим урядом»?
6. Як співвідносяться процеси глобалізації та збільшення неурядових організацій?

Приклади неурядових організацій

- Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ);
- Міжнародна амністія;
- «Грінпіс»;
- Міжнародний олімпійський комітет (МОК);
- Асоціація міжнародного права;
- Міжнародна федерація експедиторських асоціацій (FIATA);
- Європейський молодіжний фонд.

Тема 9. Діяльність України в міжнародних організаціях

1. Україна в організаціях глобального типу.
2. Україна в міжнародних регіональних організаціях.
3. Європейський вибір України.

Зміст семінару

Розглядаються взаємовідносини України з міжнародними організаціями. Визначаються наслідки та перспективи такої Організації глобального типу; співробітництво України з МВФ, Світовим банком і ЄБРР; відносини України із СОТ; регіональні організації; діяльність України в СНД, ОЧЕС і ГУАМ; транспортні коридори; єврорегіони.

Питання для дискусії

1. Які чинники перешкоджають ефективній участі України в міжнародних інтеграційних процесах?
2. Співробітництво з якими організаціями є найбільш перспективним?

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Презентація – це чітко структурована робота, що виконується невеликими групами по 4–5 студентів у програмі Power Point. Загальний обсяг має бути не менше 20 слайдів. Тематика міститься у програмі курсу.

Для підготовки презентації необхідне більш глибоке вивчення літератури, включаючи додаткову. Необхідно логічно й аргументовано викласти актуальність обраної теми, точки зору дослідників щодо досліджуваної проблеми, зробити самостійні висновки та з урахуванням сучасних вимог оформити науково-довідковий апарат. Презентація має продемонструвати знання і розуміння обраної студентами теми, а також відповідати вимогам наукової аргументації. Загалом захист презентації має підтвердити вміння студента самостійно: визначати наукову проблему; узагальнювати та аналізувати навчальну й наукову літературу; використовувати набуті в процесі навчання теоретико-методологічні знання й практичні навички в аналізі реальних політичних проблем і працювати в колективі.

Теми презентацій, що виносяться на обговорення:

1. Міжнародні організації в Азії.
2. Міжнародні організації в Африці.
3. Міжнародні організації в американському регіоні.
4. Європейські міжнародні організації.
5. Неурядові міжнародні організації.
6. Роль міжнародних організацій у вирішенні міжнародних конфліктів.
7. Транснаціональні корпорації.
8. Терористичні угруповання.

Під час захисту і обговорення презентацій обов'язковим є використання технічних засобів (проектор і ноутбук).

Обов'язкові елементи презентацій на оцінку «відмінно»:

- карти;
- графіки;
- діаграми;
- таблиці;
- структурні схеми;
- фото.

Після захисту презентацій усі студенти можуть ставити групі запитання, які додатково оцінюються. Максимальна кількість балів за презентацію – 15 балів.

ТВОРЧА РОБОТА

Самостійне виконання творчої роботи дозволяє студентам застосувати на практиці знання, яких вони набули в процесі вивчення курсу «Міжнародні організації». Завданням творчої роботи є розробка ідеї створення нової міжнародної організації, яка до цього часу не існувала. Студент повинен науково обґрунтувати необхідність створення своєї організації, розробити її статут, структуру, спрогнозувати наслідки її потенційної діяльності. Таким чином студент не лише поглибить і на практиці закріпить теоретичні знання про особливості різних міжнародних організацій, але і зможе висловити власну позицію щодо важливості МО в сучасному світі.

Творчу роботу набирають на комп'ютері в текстовому редакторі «WORD» (шрифт 14, «Times New Roman», інтервал 1,5). Поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 15 мм.

Обов'язкові елементи творчої роботи:

1. Назва організації (скорочена назва, емблема, девіз).
2. Історичні передумови (обґрунтування необхідності існування такої міжнародної організації).
3. Основні етапи створення МО.
4. Тип міжнародної організації за загальною класифікацією (наприклад, урядова, регіональна, закрита, військово-політична тощо).
5. Порядок прийняття нових членів.
6. Формування бюджету.
7. Процедура голосування.
8. Сфера діяльності.
9. Держави члени і територіальні межі.
10. Основні положення установчого документу.
11. Структура організації (основні органи, їхня компетенція, взаємозв'язок між органами).
12. Здобутки організації та її перспективи.

Обсяг роботи не обмежується. Максимальна кількість балів за творчу роботу – 10 балів.

ЗАЛІК

Студент може не складати залік і отримати автоматичний бал у разі, якщо його влаштує кількість балів, набрана ним за семестр, обов'язковою умовою є наявність не менше 80 % правильних відповідей на запитання тестового завдання. Допуск до заліку – від 30 балів.

Перелік запитань до заліку

1. Предмет курсу «Міжнародні організації».
2. Поняття «міжнародна організація».
3. Історія виникнення та етапи розвитку МО.
4. Типологія сучасних МО.
5. Міжнародні причини зростання ролі міжнародних організацій.
6. Право міжнародних організацій.
7. Механізми впливу МО на країни-члени.
8. Прийняття рішень у міжнародних організаціях.
9. Досвід перших міжнародних організацій.
10. Створення Ліги націй та її найважливіші риси (мета Ліги, статут, функції, структура).
11. Місце і роль провідних міжнародних організацій у сучасному світі.
12. Створення ООН. Цілі та принципи ООН.
13. Структура ООН. Членство в ООН.
14. Механізм мирного врегулювання міжнародних конфліктів Організацією Об'єднаних Націй.
15. Превентивна дипломатія ООН.
16. Операції ООН із підтримання миру.
17. Загальна характеристика і класифікація спецустанов.
18. Співпраця України та спецустанов ООН.
19. Зростання міжнародного економічного співробітництва. Місце і роль економічних спецустанов.
20. Утворення НАТО. Еволюція НАТО після закінчення «холодної війни».
21. Цілі і характер організації та їх трансформація.
22. Структура НАТО.
23. Трансформація НАТО на межі століть. Програма «Партнерство заради миру».
24. Україна і НАТО.
25. Історія утворення ЄС та його цілі.

26. Структура ЄС.
27. Зміцнення економічної та політичної інтеграції в ЄС.
28. Україна й ЄС.
29. Етапи оформлення НБСЄ.
30. Гельсінкський заключний акт.
31. Основні напрями діяльності НБСЄ-ОБСЄ.
32. Структура ОБСЄ.
33. Лісабонський саміт 1996 р. Модель загальної та всеосяжної безпеки для Європи XXI ст.
34. Україна й ОБСЄ.
35. Сутність міжнародних неурядових організацій та їх класифікація.
36. Характерні риси організацій та їх структура.
37. Роль неурядових організацій у сучасному світі.
38. Економічна роль неурядових міжнародних організацій.
39. Поняття «регіональна організація» та їх загальна характеристика (особливості формування, географічний фактор, класифікація).
40. Організація американських держав.
41. Ліга арабських держав (Арабська Ліга).
42. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).
43. Організація «Ісламська конференція».
44. Співдружність незалежних держав (СНД).
45. Організація Чорноморського економічного співробітництва.
46. Центральноевропейська ініціатива.
47. ГУАМ: загальна характеристика.
48. Шанхайська організація співробітництва (ШОС)
49. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК).
50. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА).
51. Міжамериканський банк розвитку (МБР).
52. Південний спільний ринок (МЕРКОСУР).
53. Історичні передумови та процес створення АСЕАН.
54. Роль АСЕАН у Південно-Східній Азії.
55. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС).
56. АНЗЮС пакт.
57. Комісія Південно-Тихоокеанського регіону (КПТР).
58. Андська спільнота націй.
59. Роль міжнародних організацій у вирішенні міжнародних конфліктів на пострадянському просторі.
60. Участь України в регіональних організаціях.

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

Зразок залікового білету із зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Предмет курсу «Міжнародні організації» – 15 балів.
2. Структура ОБСЄ – 15 балів.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО ТЕСТУВАННЯ

Змістовний розділ 1

1. Які з цих типів міжнародних організацій є типологізацією за «географічним охопленням»?
 - а. глобальні, регіональні, субрегіональні;
 - б. міждержавні, недержавні, змішані;
 - в. міжнародні, наднаціональні;
 - г. універсальні, спеціальні.
2. Ініціатором створення «Ліги Націй» був відомий політик...
 - а. В. Ленін;
 - б. О. Бісмарк;
 - в. В. Вільсон;
 - г. Т. Рузвельт.
3. Які з цих типів міжнародних організацій є типологізацією за «членством»?
 - а. глобальні, регіональні, субрегіональні;
 - б. міждержавні, недержавні, змішані;
 - в. міжнародні, наднаціональні;
 - г. універсальні, спеціальні.
4. Яка з цих країн не була членом Ліги Націй?
 - а. Канада;
 - б. США;
 - в. Японія;
 - г. Франція;
 - д. Швейцарія.
5. Коли виникла перша міжнародна організація універсального типу «Ліга Націй»?
 - а. 1919 р.;
 - б. 1943 р.;
 - в. 1944 р.;
 - г. 1945 р.;
 - д. 1946 р.;
 - е. 1937 р.

Змістовний розділ 2

1. Назву «Об'єднані Нації» було запропоновано...
 - а. У. Черчіллем;
 - б. Й. Сталіним;
 - в. Ф. Рузвельтом;
 - г. Ш. де Голлем.
2. У якому місті проводить свої засідання Рада Безпеки ООН?
 - а. Вашингтон;
 - б. Женева;
 - в. Нью-Йорк;
 - г. Москва;
 - д. Париж.
3. Кого з українських дипломатів було обрано Головою Генеральної Асамблеї ООН?
 - а. Г. Удовенко;
 - б. А. Зленко;
 - в. Б. Тарасюк;
 - г. К. Грищенко.
4. Конференція Об'єднаних Націй у Сан-Франциско проходила в...
 - а. 1942 р.;
 - б. 1943 р.;
 - в. 1944 р.;
 - г. 1945 р.;
 - д. 1946 р.;
 - е. 1947 р.
5. Організацію міжнародних конференцій із проблем міжнародного значення здійснює...
 - а. Рада Безпеки;
 - б. ЕКОСОП;
 - в. Генеральна Асамблея;
 - г. Секретаріат.
6. Який із цих органів ООН не є головним?
 - а. Рада Безпеки;
 - б. ЕКОСОП;
 - в. МАГАТЕ;
 - г. Секретаріат.
7. Голос якої з цих держав буде вирішальним при голосуванні у РБ ООН з питання про вступ нової держави до ООН?
 - а. ФРЮ;

- б. Китай;
 - в. Іспанія;
 - г. Німеччина;
 - д. Індія.
8. Яка з цих країн не є постійним членом Ради Безпеки ООН?
- а. Франція;
 - б. Німеччина;
 - в. Великобританія;
 - г. Китай;
 - д. США.
9. Європейська штаб-квартира ООН знаходиться в місті...
- а. Вашингтон;
 - б. Женева;
 - в. Нью-Йорк;
 - г. Москва;
 - д. Париж.
10. Структурний орган ООН, рішення якого обов'язкові для виконання всіма членами ООН.
- а. Рада Безпеки;
 - б. ЕКОСОП;
 - в. Генеральна Асамблея;
 - г. Секретаріат.

Змістовний розділ 3

1. Скільки країн виступило засновниками «Північноатлантичного альянсу»?
- а. 12;
 - б. 10;
 - в. 11;
 - г. 5;
 - д. 15;
 - е. 25.
2. Найвищим органом НАТО є...
- а. Воєнний Комітет;
 - б. Рада НАТО;
 - в. Міжнародний Секретаріат.
3. Коли відбувся Празький саміт НАТО?
- а. 1991 р.;
 - б. 2000 р.;

- в. 1988 р.;
- г. 2002 р.;
- д. 1998 р.;
- е. 1996 р.

4. На якому саміті було прийнято рішення про створення сил швидкого реагування?

- а. у Римі;
- б. у Вашингтоні;
- в. у Брюсселі;
- г. у Мадриді;
- д. у Празі.

5. Коли було підписано Маастрихтський договір про створення ЄС?

- а. 1994 р.;
- б. 2000 р.;
- в. 1997 р.;
- г. 1992 р.;
- д. 1998 р.;
- е. 1996 р.

6. Головним виконавчим органом ЄС є...

- а. Європейська Рада;
- б. Європейська Комісія;
- в. Європейський парламент.

7. Коли було змінено назву НБСЄ на ОБСЄ?

- а. 1994 р.;
- б. 2000 р.;
- в. 1997 р.;
- г. 1992 р.;
- д. 1998 р.;
- е. 1996 р.

8. Яка з цих мов не є офіційною мовою НАТО?

- а. французька;
- б. німецька;
- в. англійська.

9. Де було підписано Договір про створення ЄС?

- а. Вашингтон;
- б. Женева;
- в. Маастрихт;
- г. Брюссель;
- д. Париж.

10. Вищим органом ОБСЄ є...
 - а. Рада міністрів;
 - б. Керуюча Рада;
 - в. Зустрічі на вищому рівні;
 - г. Постійна Рада.

Змістовний розділ 4

1. Головною метою утворення СНД є...
 - а. колективна безпека;
 - б. всестороннє співробітництво;
 - в. мирне вирішення суперечок.
2. Яка з країн була ініціатором утворення НАФТА?
 - а. США;
 - б. Мексика;
 - в. Канада.
3. Коли було підписано Статут ОЧЕС?
 - а. 1998 р.;
 - б. 2000 р.;
 - в. 1997 р.;
 - г. 1994 р.;
 - д. 1991 р.;
 - е. 1996 р.
4. Вищим органом ГУАМ є...
 - а. Засідання Міністрів закордонних справ;
 - б. Постійний міжнародний секретаріат;
 - в. Комітет національних координаторів;
 - г. Щорічна зустріч глав держав.
5. Коли було створено Організацію «Ісламська Конференція»?
 - а. 1969 р.;
 - б. 1973 р.;
 - в. 1984 р.;
 - г. 1995 р.;
 - д. 1944 р.;
 - е. 1947 р.
6. Коли було створено Співдружність Незалежних Держав?
 - а. 1992 р.;
 - б. 2000 р.;
 - в. 1997 р.;

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів

- г. 1994 р.;
 - д. 1991 р.;
 - е. 1996 р.
7. Декларацію про ЧЕС було підписано в місті...
- а. Ялта;
 - б. Київ;
 - в. Стамбул;
 - г. Тбілісі;
 - д. Анкара.
8. Ініціатором створення Ради співробітництва арабських держав Перської затоки виступила...
- а. Катар;
 - б. Саудівська Аравія;
 - в. ОАЕ;
 - г. Бахрейн.
9. Яка з цих держав не є членом ГУАМ?
- а. Україна;
 - б. Росія;
 - в. Молдова;
 - г. Грузія;
 - д. Азербайджан.
10. Скільки країн складають ГУАМ?
- а. 12;
 - б. 4;
 - в. 21;
 - г. 10;
 - д. 15;
 - е. 5.

Змістовний розділ 5

1. Коли вперше було використано термін «підтримання миру»?
- а. 1991 р.;
 - б. 1973 р.;
 - в. 1948 р.;
 - г. 1995 р.;
 - д. 1988 р.;
 - е. 1956 р.

2. До якої з цих країн не направлялися миротворчі сили ООН українського формування?

- а. Ангола;
- б. Таджикистан;
- в. ФРЮ;
- г. Гватемала;
- д. Камбоджа.

3. У якому році миротворчі сили ООН отримали Нобелівську премію миру?

- а. 1991 р.;
- б. 1973 р.;
- в. 1984 р.;
- г. 1995 р.;
- д. 1988 р.;
- е. 1997 р.

4. Яку назву має документ про мирне врегулювання міжнародних конфліктів, прийнятий ГА ООН у 1982 р.?

- а. «Мирна декларація»;
- б. «Колективна безпека»;
- в. «Манільська декларація».

5. Керівництво операціями з підтримки миру здійснює...

- а. Рада Безпеки;
- б. ЕКОСОП;
- в. Генеральна Асамблея;
- г. Секретаріат.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абашидзе А. Х., Урсин Д. А. Неправительственные организации : международно-правовые аспекты : учеб. пособие. Москва : Изд-во РУДН, 2002. 160 с.
2. Воронков Л. С. Международные организации в системе международных отношений: тенденции и перспективы развития // Вестник МГИМО-Университета. 2012. № 3. С. 17–24.
3. Капустин А. Я. Международные организации в глобализирующемся мире. Москва : Российский университет дружбы народов, 2010. 210 с.
4. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – Київ : Знання, 2005. 497 с.
5. Міжнародні організації : навч. посіб. для вузів / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського. Київ : ЦУЛ, 2003. 288 с.
6. Міжнародні організації : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. М. Матвієнка. Київ : Київський університет, 2005. 406 с.
7. Міжурядові регіональні організації : навч. посіб. / за ред. Б. І. Гуменюка. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. 199 с.
8. Міжурядові регіональні організації : навч. посіб. / Єльченко В. Ю., Бруз В. С., Гуменюк В. І. та ін. Київ : ІМВ, 1998. 151 с.
9. Тригуб О. П. Міжнародні організації (методичні рекомендації до курсу). Миколаїв : «Іліон», 2007. 62 с.
10. Уласович В. Международные организации. Справочное пособие. Москва-Минск : АСТ, Харвест, 2005. 400 с.
11. Циганкова Т., Гордеева Т. Ф. Міжнародні організації : навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2001. 340 с.

Навчальне видання

**Олеся Олександрівна
Звезда**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**
із дисципліни «Міжнародні організації»
(для бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»)

Випуск 278

Редактор *Я. Котенко*.
Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*, фальцювальньо-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 06.12.2019
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура "Times New Roman". Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,62. Обл.-вид. арк. 0,88.
Тираж 5 пр. Зам. № 5874.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81,
e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.